

Jämsän kaupungin osallisuusohjelmaluonnos 2025-2029

Sisältö

Tausta ohjelmalle

- [Mikä on osallisuusohjelma?](#)
- [Osallisuusohjelman teko](#)
- [Osallisena Jämsässä -kysely 2024](#)
- [Osallisuus ja kuntalaki](#)
- [Osallisuus ja kaupunkistrategia](#)

Osallisuus Jämsässä

- [Mitä osallisuus on?](#)
- [Osallisuuden tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta](#)
- [Osallisuuden muodot](#)
 - [Tieto-osallisuus](#)
 - [Suunnitteluosallisuus](#)
 - [Päätösosallisuus](#)
 - [Toimintaosallisuus](#)
- [Osallisuuden edistämisen keinojen kokonaiskuva](#)
- [Osallisuuden vastuut Jämsässä](#)

Osallisuuden tulevat toimenpiteet

- [Osallisuuden verkkosivut](#)

Mikä on osallisuusohjelma?

Tausta
ohjelmalle

Osallisuusohjelma on kaupungin strateginen työkalu, joka edistää asukkaiden, palvelun käyttäjien, yhteisöjen ja sidosryhmien mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kaupungin päätöksentekoon, kehittämiseen ja toimintaan. Se kokoaa yhteen Jämsän kaupungin tavoitteet ja käytännöt, joilla osallisuutta vahvistetaan ja yhteisöllisyyttä rakennetaan. Ohjelman avulla lisätään tietoisuutta, miten Jämsässä voi osallistua ja vaikuttaa. Tämä luo perustan avoimelle, oikeudenmukaiselle ja kestäväälle päätöksenteolle.

Jämsän kaupungissa asukkaiden ja palvelun käyttäjien osallistuminen ja vaikuttaminen ovat tärkeä osa kaupungin toimintaa. Kaupunki kuuntelee heidän mielipiteitä ja tarjoaa monipuolisia tapoja osallistua ja vaikuttaa eri toimialojen asioihin. Osallisuusohjelman kokoaa nämä käytännöt yhdeksi selkeäksi kokonaisuudeksi. Ohjelma tarjoaa rakenteen ja suuntaviivat osallistumiselle ja sen avulla vahvistetaan kaupungin tavoitteita avoimessa vuorovaikutuksessa, osallisuuden kehittämisessä ja päätöksenteon läpinäkyvyydessä.

Osallisuusohjelmassa kuvataan osallisuuden taustalla vaikuttavat strategiset tavoitteet sekä ohjelman laadintaprosessia. Osallisuusohjelma on jaettu osa-alueisiin, joissa esitellään osallisuuden tavoitteet, muodot ja kanavat Jämsässä. Tämä osallisuusohjelma on Jämsässä ensimmäinen ja sitä tullaan päivittämään kaupunkistrategian päivittämisen yhteydessä sekä tarvittaessa.

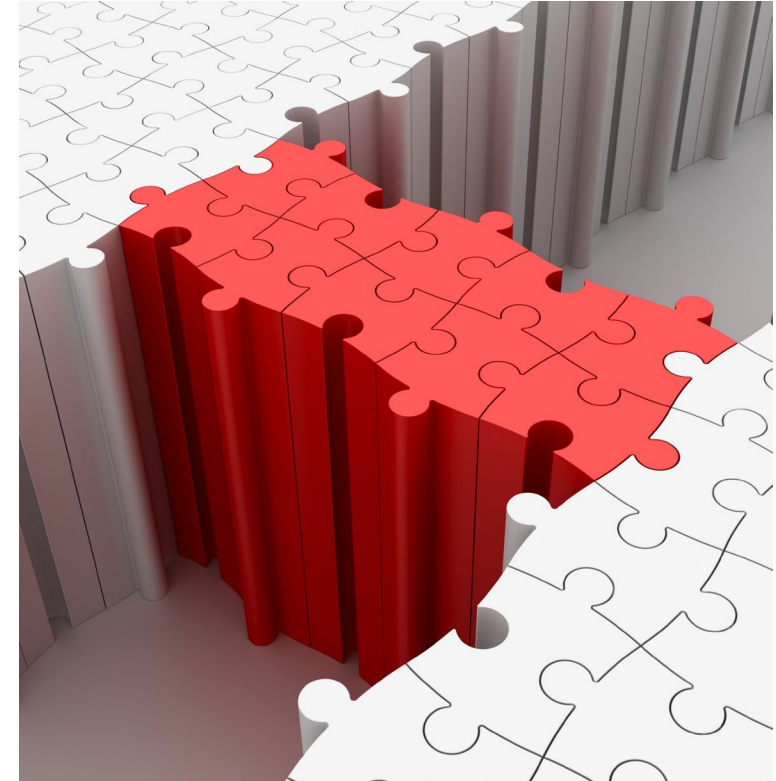
JÄMSÄ

Osallisuusohjelman teko

Jämsän osallisuusohjelman laadinta käynnistyi valtuustoaloitteesta ja keväällä 2024 valmistelua varten perustettiin **sihteeristö ja ohjausryhmä**. Nämä kokoontuivat yhteensä 8 kertaa. Sihteeristön ja ohjausryhmän valmistelijana toimi osallisuusvastaava suunnittelija Katja Lahtinen.

Kuntalaiset osallistuivat osallisuusohjelman laatimiseen **Osallisena Jämsässä -kyselyn** kautta, joka toteutettiin kesäkuussa 2024. Tiivistelmä kyselystä löytyy seuraavalta sivulta.

Ohjelma esiteltiin sivistystoimen ja elinvoimatoimen johtoryhmissä, joissa saatiin arvokkaita näkemyksiä sen sisältöön. Vanhus- ja vammaisneuvostot, nuorisovaltuusto sekä elinvoimaneuvottelukunta saivat myös tilaisuuden tutustua sisältöön ja antaa siihen palautetta sekä kehitysehdotuksia.

Osallisena Jämsässä -kysely 2024

Jämsän kaupungin Osallisena Jämsässä -kysely toteutettiin **27.5.–9.6.2024** ja siihen saatiin 72 vastausta. Kysely kartoitti asukkaiden ja kaupungin palveluiden käyttäjien näkemyksiä osallisuudesta kaupungin päätöksenteossa ja toiminnassa.

Osallisuus nähtiin tärkeänä ja sitä kuvattiin termeillä kuten vaikutusmahdollisuus, kuulluksi tuleminen ja yhteisöllisyys. Monet halusivat vaikuttaa päätöksentekoon, mutta lähes puolet koki, ettei vaikutusmahdollisuuksia ole riittävästi.

Vastaajat toivoivat parempaa vuorovaikutusta, erityisesti ennen päätöksentekoa sekä enemmän matalan kynnyksen tilaisuuksia ja päättäjien vierailuja kylille. Myös tiedotuksen parantaminen ja osallistuvan budjetoinnin palauttaminen koettiin tärkeäksi. Suosituimmat tavat osallistua olivat verkkokyselyt ja -äänestykset sekä sosiaalisen median kanavat. Lisäksi osallistavat työpajat herättivät kiinnostusta.

Tausta
ohjelmalle

[Osallisena Jämsässä -kyselyn tulokset julkaistu - Jämsän kaupunki](#)

JÄMSÄ

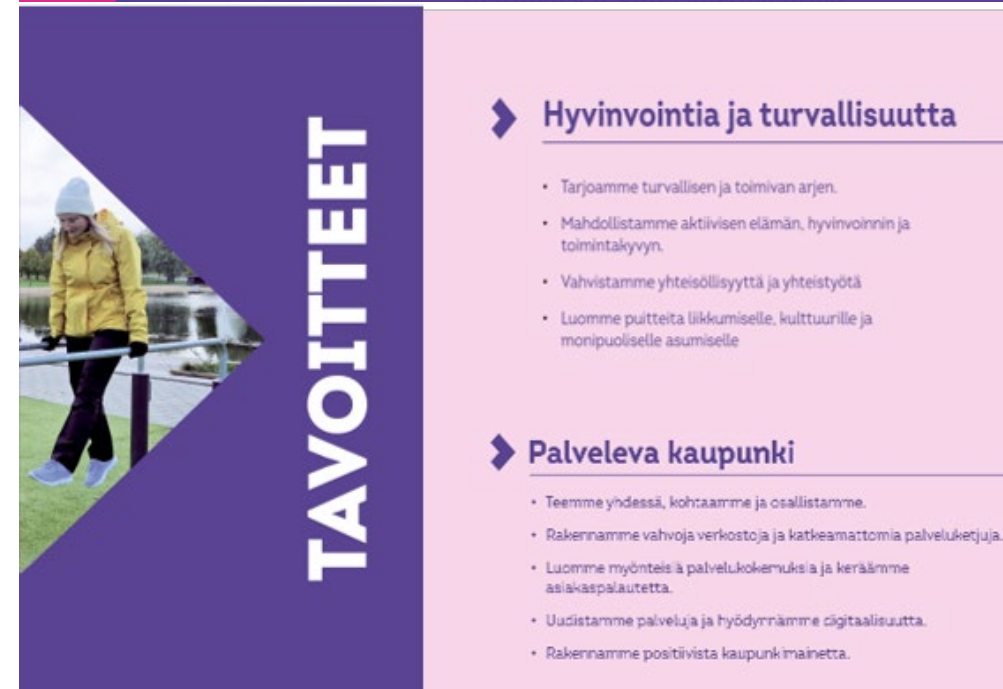
Osallisuus ja kuntalaki

Jämsän kaupungin osallisuusohjelma perustuu **kuntalakiin 22 §**, jonka mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.

Lain mukaan osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja, joissa mielipiteet ja näkemykset voi tuoda kuulluiksi. Lisäksi ennen päätöksentekoa voidaan selvittää kyselyiden avulla asukkaiden ja palvelujen käyttäjien näkemyksiä ja mielipiteitä päätettävästä asiasta.

Edustajien valinta kunnan toimielimiin lisää suoraa osallistumismahdollisuutta päätöksenteossa (vaalit). Kaupunki tarjoaa myös tilaisuuksia osallistua talouden suunnitteluun, mikä antaa mahdollisuuden vaikuttaa resurssien käyttöön.

Lisäksi asukkaiden, palvelujen käyttäjien, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista suunnittelua ja valmistelua voidaan tukea, mikä vahvistaa heidän aktiivista rooliaan kaupungin kehittämisessä. Nämä toimenpiteet auttavat edistämään osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia kaupungissa.

Osallisuus ja kaupunkistrategia

Kuntalaki § 37 määrittelee, että kaupungissa on oltava kuntastrategia ja siinä tulee ottaa huomioon kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Strategian mukaisesti Jämsä haluaa olla asukkailleen, yrityksilleen ja yhteisöilleen **turvallinen, toimiva ja vastuullisen yhteisön rakentaja**. Kaupungin toiminnassa vaikuttavat perusarvot **avoimuus, yhteistyökykyisyys, kestävyys sekä palveluhenkisyys**.

Jämsän kaupungin strateginen tavoite on olla palveleva kaupunki. Teemme **yhdessä, kohtaamme ja osallistamme sekä vahvistamme yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä**.

Osallisuus ja kaupunkistrategia

Tausta
ohjelmalle

Jämsän kaupungin strategia koostuu useista ohjelmista, joilla kaupunki toteuttaa strategisia tavoitteitaan eri osa-alueilla. Ohjelmat kattavat laajasti kaupungin kehittämisen eri osa-alueita ja toimivat strategian toteuttamisen konkreettisina välineinä.

Jämsän kaupungilla on useita strategiaa toteuttavia ohjelmia. Näistä osallistavia ovat esimerkiksi elinvoimaohjelma, matkailustrategia, järjestöjen yhteistyökirja, ympäristöohjelma, talousarvio, hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus, maapoliittinen ohjelma, opetussuunnitelmat, markkinointistrategia, kotoutumisohjelma asumisohjelma 2030 (ei valmis), ilmastosuunnitelma (ei valmis).

Osallisuusohjelma sitoo yhteen kaupungin strategian eri ohjelmat ja varmistaa, että asukkaat ja palvelujen käyttäjät voivat osallistua kaikissa edellä mainituissa teemoissa. Osallisuusohjelmassa kuvataan keinot, joilla asukkaat ja palvelun käyttäjät voivat vaikuttaa päätöksentekoon tai omaan elinympäristöönsä.

JÄMSÄ

Jämsäläisille osallisuus tarkoittaa mahdollisuutta vaikuttaa ja tulla kuulluksi. Se on yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta, jossa osallistuminen ja yhdessä tekeminen ovat keskeisiä. Osallisuus ilmentää kunnioitusta ja arvostusta toisia kohtaan sekä turvallisuuden tunnetta. Se sisältää vaikutusmahdollisuuksia, jaettua ymmärrystä, avoimuutta ja vuoropuhelua, jossa mielipiteet ja uudet ideat tulevat kuulluksi. Osallisuus on myös jatkuvaa yhteistyötä, missä jokaisella on mahdollisuus olla osa yhteisöä ja kokea saavuttavansa merkitystä ja tukea ympäristössään. (Lähde: Osallisuus Jämsässä -kysely.)

Osallisuuden tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta

Osallisuus
Jämsässä

Osallisuusohjelman tavoitteena on kuvata rakenteet ja käytännöt, jotka vahvistavat vuorovaikutusta ja yhteistyötä asukkaiden, palveluiden käyttäjien ja kaupungin välillä. Osallisuuden tavoitteet ovat konkreettisia askelia kohti avoimempaa ja osallistavampaa päätöksentekoa sekä osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien tietoisuuden lisäämistä.

Lisätään tietoisuutta osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista

Parannetaan osallisuuden ja vaikuttamisen tietoisuutta kampanjoilla ja viestinnällä verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja paikallislehdissä. Kerrotaan vaikutusmahdollisuuksista asioiden valmistelun ja päätöksenteon eri vaiheissa. Parannetaan kaupungin osallisuuden verkkosivuja.

Vahvistetaan asukkaiden ja palvelun käyttäjien kokemusta heidän näkemystensä merkityksellisyydestä

Varmistetaan, että asukkaiden ja palveluiden käyttäjien antamat ideat ja näkemykset näkyvät päätöksenteossa ja kerrotaan miten heidän palautteensa on huomioitu.

Edistetään vuorovaikutusta sekä yhteistyötä asukkaiden, palvelun käyttäjien ja kaupungin välillä

Järjestetään matalan kynnyksen kohtaamisia päättäjien, asukkaiden ja palvelunkäyttäjien välillä, joissa keskustellaan ajankohtaisista asioista ja projekteista. Keskustelutilaisuuksilla tuetaan yhteisöllisyyttä ja asukkaiden ja palvelun käyttäjien sitoutumista kaupungin kehittämiseen. Lisätään tietoisuutta eJämsä –palvelusta, joka on kaupungin verkkoasioinnin sivusto.

Asukkaiden ja palveluiden käyttäjien osallisuuden kokemista seurataan osana asiakastyytyväisyyskyselyä valtuustokausittain. Osallisuuden toteutumista arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä.

JÄMSÄ

Osallisuuden muodot

Osallisuuden muodot ovat keskeinen osa Jämsän kaupungin osallisuusohjelmaa ja ne jäsentävät asukkaiden ja palvelunkäyttäjien osallistumisen ja vaikuttamisen eri tasoja. Jokaisella osallisuuden muodolla on oma roolinsa ja ne yhdessä tukevat kaupungin ja kuntalaisten välistä vuorovaikutusta sekä mahdollisuutta vaikuttaa yhteisiin asioihin. Osallisuus voidaan jakaa neljään päämuotoon: **tieto-, suunnittelu-, päätös- ja toimintaosallisuus**. Jaon tavoitteena on selkeyttää erilaisia osallisuusmuotoja ja kertoa konkreettisesti keinot, miten Jämsässä voi vaikuttaa. Kaikki osallistumisen tavat eivät aina kuulu selkeästi yhteen kokonaisuuteen. Esimerkiksi vanhusneuvoston toiminta voi sisältää päätöksentekoa, tapahtumien järjestämistä ja lausuntojen antamista.

Tieto-osallisuus

tarkoittaa asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeutta saada ja tuottaa tietoa. Tieto-osallisuuden toteuttamiskeinoja ovat muun muassa kaupungin viestintä, asukkaiden ja palvelujen käyttäjien kuuleminen ja kyselyihin vastaaminen.

Suunnitteluosallisuus

on tieto-osallisuutta syvempää kaupungin ja asukkaiden sekä palvelujen käyttäjien välistä asioiden valmisteluun ja kehittämiseen liittyvää vuorovaikutusta, kuten esimerkiksi yhteissuunnittelu ja erilaiset foorumit.

Päätösosallisuus

on suoraa tai epäsuoraa vaikuttamista päätöksentekoon. Äänestäminen kuntavaaleissa, kansanäänestys sekä erilaiset luottamustehtävät ovat perinteisiä päätösosallisuuden lähteitä.

Toimintaosallisuus on asukkaiden ja palvelujen käyttäjien omaa toimintaa elinympäristössään tai palveluja toimintayksiköissä, esimerkiksi talkoovoimin toteutettavaa ympäristön kunnostusta tai tapahtumiin osallistumista.

Tieto-osallisuus

Tietoa Jämsän kaupungin toiminnasta saa kaupungin viestintäkanavien kautta, kuten verkkosivuilta, sosiaalisen median tileiltä ja tiedotteista. Kaupunki kuulee asukkaitaan myös kyselyiden ja muiden osallistumismuotojen avulla. Tieto-osallisuus takaa asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeuden sekä saada että tuottaa tietoa kaupungin toiminnasta.

Keinot ja kanavat Jämsässä

Verkkosivuilta löytyvä tieto:

Tiedotteet: ajankohtaisista asioista ja tapahtumista viestiminen

Kuulutukset: kuulutus on virallinen ilmoitus, jolla tiedotetaan päätöksistä, suunnitelmista, asetuksesta tai laista

Kaupungin avoimet työpaikat

Kaupungin avoimet tarjouspyynnöt

Osallisuuden verkkosivut: osallisuuden keinot Jämsässä. Päivitetään 2025.

eJämsä: palaute, sähköiset lomakkeet, avustukset, osallistuva budjetointi

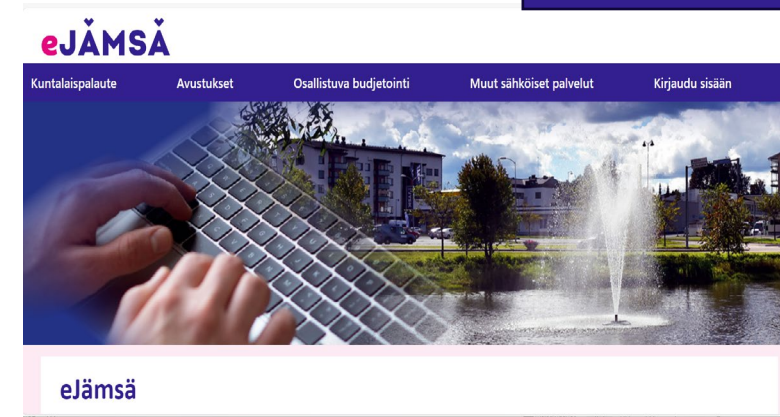
Hankintakalenteri: tiedot kaupungin tulevista hankinnoista

Toimielinten julkiset esityslistat ja päätösasiakirjat

Nähtävillä olevat suunnitelmat

Talouden asiakirjat: talousarvio, tilinpäätös, osavuosikatsaus

Karttapalvelu: Jämsän karttatietoa, mm. vapaat tontit

Muut kanavat:

Jämsän kaupungin neuvonta, Keskuskatu 2-4, Jämsä

Sosiaalinen media: Facebook, LinkedIn

Virallinen yhteydenotto: kirjaamo@jamsa.fi

Kyselyt: asukkaiden mielipiteiden kartoittaminen. Kyselyistä tiedotetaan kaupungin nettisivuilla.

Valtuuston kokousten live-lähetys (Youtube)

Kuukausikirjeet: Yrittäjien kirje, Himos-Jämsän matkailukirje

eDaisy ja Daisy Family: varhaiskasvatuksen järjestelmät

Wilma: perusopetuksen ja lukion järjestelmä

Blue idea aps: Vesiliikelaitoksen tekstiviestipalvelu

Kodia app: Kiinteistö Oy Jämsänmäen järjestelmä

JÄMSÄ

Suunnitteluosallisuus

Jämsän kaupungin suunnitteluun ja kehittämiseen osallistuminen on mahdollista yhteissuunnittelun työpajoissa, erilaisilla keskustelufoorumeilla sekä erilaisten kyselyjen avulla. Suunnitelmista, työpajoista ja kyselyistä tiedotetaan kaupungin nettisivuilla.

Keinot ja kanavat Jämsässä

Kyselyt ja raadit: Suunnitteluvaiheessa kaupunki voi järjestää erilaisia kyselyitä ja kokoaa tarvittaessa raadin riippuen suunnitteilla olevasta asiasta. Esimerkiksi kirjaston asiakasillat (raati).

Suunnitelmien hyväksyminen: Erilaisista suunnitelmista voi antaa mielipiteensä esimerkiksi asukastilaisuuksissa, kyselyjen kautta tai ottamalla suoraan yhteyttä suunnitelman laatijaan. Suunnitelmat ovat nähtävillä kaupungin verkkosivuilla tai toimistolla, mikä perustuu lainsäädännön vaatimuksiin. Näihin kuuluvat kaavat, katusuunnitelmat, yleisten alueiden suunnitelmat sekä väyläsuunnitelmat.

Yleisö- ja asukastilaisuudet sekä erilaiset työpajat: Kaupunki järjestää avoimia tilaisuuksia, joissa asukkaat ja palvelujen käyttäjät voivat esittää mielipiteensä ja kysymyksensä asiantuntijoille tai päättäjille. Työpajoissa ideoidaan ja suunnitellaan ajankohtaisia aiheita.

Osallisuus
Jämsässä

Osallistuva budjetointi (Osbu): Toimintatapa, jossa asukkaat pääsevät ideoimaan tietyn rahasumman käytöstä. Jämsässä Osbu tauolla 2027 vuoteen asti.

Päätösten vaikutusten arviointi: Päätösten tai suunnitelmien mahdollisten vaikutusten tarkastelua etukäteen. Tavoitteena on arvioida, miten päätös vaikuttaa esimerkiksi ympäristöön, talouteen tai ihmisten hyvinvointiin.

Erilaiset foorumit

Yrittäjien aamukahvit: joka kuukauden toinen keskiviikko
Vuoroin vieraissa -järjestötapaaminen kaupungin isännöimänä: kerran vuodessa ja lisäksi 1-2 teematapaamista (esim. liikuntaseurafoorumi)

JÄMSÄ

Päätösosallisuus

Kaupungin päätöksiin vaikutetaan äänestämällä kuntavaaleissa, ottamalla yhteyttä vaikuttamistoimielimiin ja tekemällä aloitteita. Valmisteluvaiheessa päätöksiin voidaan pyytää lausuntoja tai selvittää mielipiteitä. Tehtyihin päätöksiin voi hakea myös muutosta.

Keinot ja kanavat Jämsässä

Äänestäminen: Äänestäminen on yksi tapa osallistua ja vaikuttaa. Kaupungin päätöksenteossa asukkaiden ääni kuuluu useiden edustuksellisten toimielinten kautta. Kuntavaalit järjestetään joka neljäs vuosi.

Päätösten valmistelu: Vaikuttamistoimielimet (nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, elinvoimaneuvottelukunta) toimivat edustamansa ryhmän äänenä ja tarjoavat kanavan mielipiteiden esille tuomiseen kaupungin suunnittelussa, valmistelussa ja päätöksenteossa.

Aloitteet ja adressit: Kuntalain mukaan kunnan asukkailla sekä alueella toimivilla yhteisöillä ja säätiöillä on oikeus tehdä aloitteita kaupungin toimintaan liittyvistä asioista. Aloitteet voi jättää joko sähköisesti kuntalaisaloite.fi-palvelussa tai toimittamalla kirjallisen aloitteen suoraan kaupungin kirjaamoon. Adressin tekeminen onnistuu esimerkiksi Adressit.com-nettipalvelussa.

Osallisuus
Jämsässä

Lausuntopyynnöt: Kaupunki pyytää lausuntoja mm. julkisten kuulutusten kautta, kaupunkiorganisaation sisäisiltä toimijoilta sekä niiltä, joita käsiteltävä asia koskee. Lausuntojen näkemykset huomioidaan päätöksenteossa.

Mielipiteiden selvittäminen ennen päätöksentekoa: Asukkaiden ja palvelun käyttäjien mielipiteitä voidaan selvittää kyselyiden, tilaisuuksien ja työpajojen avulla. Kantaa voi myös ottaa suunnitelmien lausuntopyyntöjen ja nähtävillä pidon kautta.

Muutoksenhaku päätöksestä: Muutoksenhaku tarkoittaa oikeutta pyytää viranomaisen tekemän päätöksen tarkistamista, jos päätös koetaan virheelliseksi tai epäoikeudenmukaiseksi.

JÄMSÄ

Toimintaosallisuus

Osallisuus
Jämsässä

Toimintaosallisuus tarkoittaa asukkaiden ja palveluiden käyttäjien omaa toimintaa elinympäristössään tai palveluyksiköissä. Tämä voi toteutua esimerkiksi yhteistyöryhmissä, käyttämällä kaupungin palveluja, tapahtumissa, osallistumalla seurojen ja yhdistysten toimintaan sekä vapaaehtoistyön tai talkoiden kautta.

Keinot ja kanavat Jämsässä

Yhteistyöryhmät: matkailun johtoryhmä, liikenneturvallisuusryhmä, kotoutumisryhmä, vanhempainillat, oppilaskunnat, opiskelijakunnat,

Kunnan palvelujen käyttö ja kehittäminen: varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus, kirjasto, uimahalli, ulkoilu- ja liikuntapaikat, kulttuuri, liikunta- ja nuorisopalvelut, musiikki- ja työväenopistot, jätehuolto, puistot, liikenneväylät, ympäristönsuojelu, yrityspalvelut, talouspalvelut, matkailuun ja viestintään liittyvät palvelut, työllisyyspalvelut, vesihuolto, ateria- ja puhtauspalvelut, asumispalvelut, hallintopalvelut, tilapalvelut, rakennusvalvonta, kaavoitus, kotoutumispalvelut

Tapahtumat: Jämsän kaupunki järjestää useita tapahtumia, joista tiedotetaan erikseen. Tapahtumat löytyvät myös tapahtumakalenterista.

Seurat ja yhdistykset: Jämsässä toimii runsaasti järjestöjä. Yhdistysten toimintamuotoja ovat mm. erilaiset tilaisuudet ja tapahtumat, liikuntaharrastukset, vertaistuki- ja ryhmätoiminta, retkitoiminta ja matalan kynnyksen kohtaamispaikat.

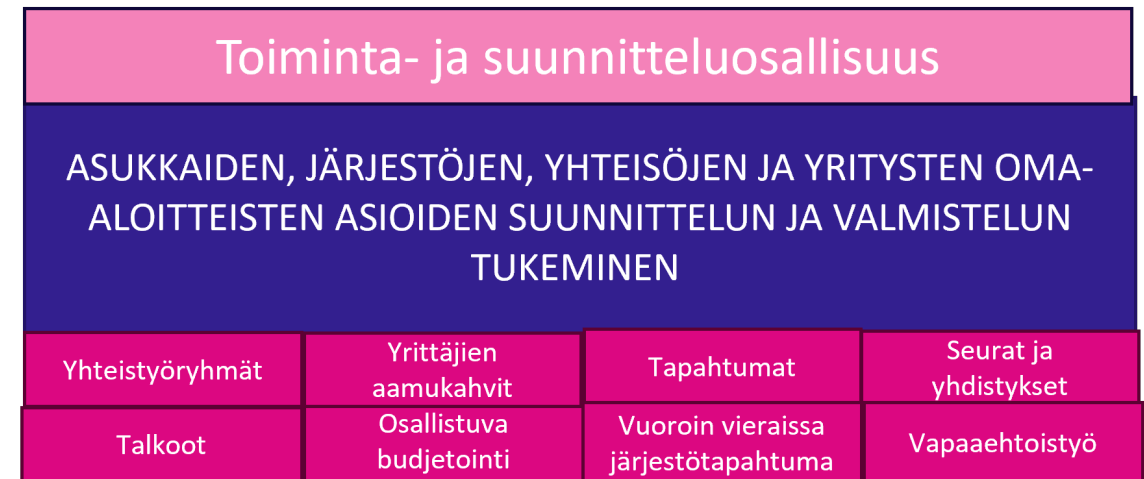
Vapaaehtoistyö: Jämsän SPR:n ystäväpalvelu on keskeinen vapaaehtoistoiminnan väylä sekä Jämsän seudun valikkoryhmä.

Talkoot: Kaupunki mukana esimerkiksi Miljoona roskapussia -kampanjassa sekä Joulupostia ikäihmisille -kampanjassa.

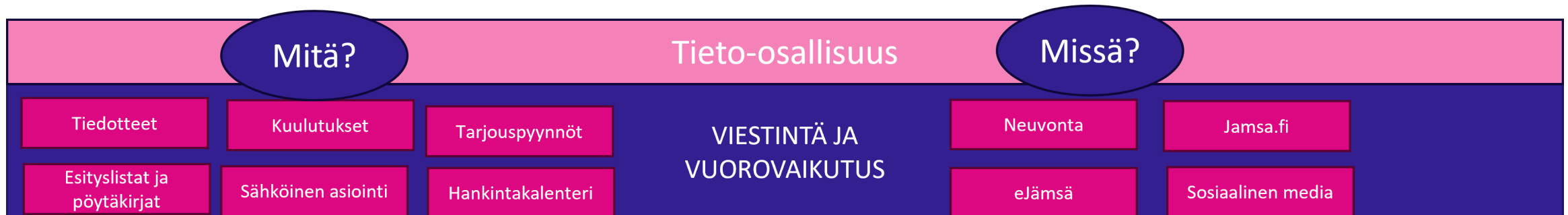
JÄMSÄ

Osallisuuden edistämisen keinojen kokonaiskuva

Osallisuus
Jämsässä

Osallisuusmahdollisuuksista viestitään aktiivisesti
Jämsän kaupungin verkkosivuilla.

Osallisuuden vastuut Jämsässä

Kaupunginhallitus:

Hyväksyy osallisuusohjelman sekä vastaa sen toteutuksesta, toteutumisen seurannasta ja raportoinnista.

Toimialat:

Ovat vastuussa osallisuuden toteuttamisesta toimialalla ja raportoivat osallisuuden toteutumisesta tilinpäätöksessä.

Valtuusto:

Huolehtii, että asukkailla on saatavilla monipuolisia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Osallisuusvastaava:

Koordinoi osallisuusohjelman päivittämistä, kutsuu koolle sihteeristön, osallisuuden yhteyshenkilö, osallistuva budjetointi

Vaikuttamistoimielimet:

Ovat edustamansa ryhmän osallistumis ja – vaikuttamiskanava. Vaikuttamistoimielimiä ovat vammais- ja vanhusneuvosto sekä nuorisovaltuusto ja elinvoimaneuvottelukunta

Kuntalaisen mahdollisuudet vaikuttaa, Osallisuuden verkkosivut

Osallisuuden
toimenpiteet

Osallisuusohjelmassa kuvatut toimenpiteet ja osallistumisen keinot löytyvät osallisuuden nettisivuilta: [Osallistu ja vaikuta - Jämsän kaupunki](#). Sivuille kootaan linkit ja konkreettiset tavat, joiden avulla jokainen voi osallistua ja vaikuttaa Jämsässä. Sivulla käytetään pohjana edellä esitettyä osallisuuden edistämisen keinojen kokonaiskuvaa.

Kuntalaisaloite/
adressi

[Kuntalainen voi tehdä kunnalle aloitteen. - Jämsän kaupunki](#)

Äänestäminen

[Alue- ja kuntavaalien Jämsän kaupungin äänestyspaikat - Jämsän kaupunki](#)

Palautteen antaminen

[Palautteet, vinkit ja vikailmoitukset · Yhteisöportaali](#)

Viestintä

[Jämsän kaupungin viestintä ja markkinointi - Jämsän kaupunki](#)

Kaupungin palveluiden
kehittäminen, **uusi!**

Kaupunkiympäristö, metsät, koulut, kirjastot tms. tänne kaikki kyselyt, vaikuttajatoimielimet, tapahtumat , uusi koontisivu

Oman asuinalueen
kehittäminen **uusi!**

Asumisohjelma 2030, talkoot, osallistuva budjetointi, kyläyhdistykset, uusi koontisivu.

JÄMSÄ